

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
Fırat University Journal of Social Science
Cilt: 21, Sayı: 1, Sayfa: 149-168, ELAZIĞ-2011

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ALTERNATİF ÖLÇME DEĞERLENDİRME ARAÇLARININ KULLANILMASI: NİTEL BİR ÇALIŞMA*

*Using Alternative Measurement and Assessment Instruments In Social Studies
Lessons: A Qualitative Study*

Nihat ŞİMŞEK¹

ÖZET

Çalışma nitel veri toplamaya dayalı olup, üç bölümden oluşturulmuştur. İlk ve ikinci bölümde, öğretmenlerin geleneksel ve alternatif ölçme değerlendirme araçlarını kullanma sıklıkları, üçüncü bölümde ise öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanımı ile ilgili görüşlerini ortaya koymak amacıyla açık uçlu sorular yer almaktadır. Öğretmenlerin ilk bölümdeki cevaplarının yorumlanmasında frekans analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünü oluşturan açık uçlu sorulara verilen cevapların yorumlanmasında önce içerik analizi yapılmış, görüşler temalar şeklinde kategorilendirilmiş ve yüzde frekansları hesaplanmıştır. Çalışma, 31 sosyal bilgiler öğretmenine uygulanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin eskiden olduğu gibi geleneksel ölçme değerlendirme araçlarını kullanmaya devam ettikleri, alternatif ölçme değerlendirme araçlarını pek fazla kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, alternatif ölçme değerlendirme araçları, geleneksel ölçme değerlendirme araçları, nitel çalışma

ABSTRACT

The study is based on qualitative datum and consists of three sections. In the first and second section, there are proportions of usage of alternative measure and evaluation tolls by the teacher of social studies, and the third section is consist of explanatory questions about these teacher's opinions of alternative measure and evaluation instruments. The frequency analysis method is used for interpreting of teachers answers in the first section. The answers which the teachers give in the second section were analyzed and their opinions were separate in to groups and their percentage frequency were enumerated. The study applied to thirty one teachers of social studies, and result with their carrying on usage of traditional measure and evaluation instruments.

Key Words: Social Studies, Alternative Measure and Evaluation Instruments, Traditional Measure and Evaluation Instruments, Qualitative Study

* Bu çalışmanın bir bölümü Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından gerçekleştirilen 18. Eğitim Bilimleri Kurultayında bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Yrd. Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD; nihatsimsek23@yahoo.com.tr

Giriş

Türkiye’de geleneksel anlayışa göre hazırlanan müfredat programlarında, sosyal bilgiler müfredat programı da dahil olmak üzere, ölçme ve değerlendirme çok boyutlu olmayıp, tek boyutlu idi. Öğrencilerin kazanımları ne derecede ve nasıl edindiklerinin tespiti mümkün olmadığı için; ayrıca bu tür bir değerlendirme öğrencilerin yeterince tanınmasına, bu sayede yeteneklerinin ortaya çıkarılmasına imkan verecek özellikte olmadığı için sağlıklı bir değerlendirme sayılmazdı. Değişen müfredat programlarına uygun olarak sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin kazanımları ne derece edindiklerini tespit etmek amacıyla her boyutta gözlem yapmaya imkan veren, öğrencileri her boyutta tanımaya fırsat tanıyan geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının yerine alternatif ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmaya başlanmıştır. (Şimşek, 2009)

Tüm öğretim etkinlikleri gibi ölçme ve değerlendirmenin de temel işlevi, öğrenmeyi geliştirmek ve çeşitli şekillerde öğretimin etkinliğini arttırmaktır. Bu işlev çerçevesinde öğretimi tamamlayan son süreç olarak ölçme ve değerlendirme gerektiği gibi, planlanıp kullanılırsa öğretim daha etkili olacağından öğrenciler, verilmek isteneni çok daha iyi öğreneceklerdir. (Gronland, 1998, akt: Erkan ve Gömleksiz, 2008) Bu temel işlevinin dışında ölçme ve değerlendirme, aşağıda belirtilen işlemler açısından da gereklidir. Bunlar;

- 1.Öğretim ile belirlenen amaçlara ne ölçüde ulaşıldığını saptama
- 2.Öğretim kararlarının alınabilmesi
- 3.Öğretim yöntem ve materyallerinin öğretimin amacına uygun olmasını sağlama
- 4.Öğretimin konu gereklerine ve öğrenci özelliklerine uygun olmasını sağlama
- 5.Öğretim kararlarının konu ile ilgili, anlamlı ve güvenilir bilgiye dayanması
- 6.Öğrencilerin düzenli olarak öğretim süreci hakkında bilgilendirilmeleri
- 7.Öğretimin, başarılı olamayan öğrencilere yönelik çözümler getirebilmesi
- 8.Başarılı olan öğrencilerin güdülenmesi
- 9.Öğretim aksaklıklarının giderilebilmesi(Çağlar, 1970, Gümüş, 1977; akt:Erkan ve Gömleksiz, 2008). Şeklinde belirlenmiştir.

Etkili ve amaca uygun bir öğretimin yapılabilmesi, öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda bir üst öğrenime yönlendirilebilmeleri için, sağlıklı ve doğru bir ölçme ve değerlendirmenin yapılması çok önemlidir.

Geleneksel Ölçme Değerlendirme, öğrenciler tarafından kazanımların ne oranda edildiğini ortaya koymak, varsa eksikliklerin dönüt yardımıyla tespit edilerek giderilmesi (Dönüt-düzeltilme) amacıyla yapılır. Bu ölçme değerlendirme yönteminde öğrenme

ürününün kazanılıp kazanılmadığı ölçülmeye çalışılır. Başka bir anlatımla geleneksel ölçme ve değerlendirmede sürecin tekli değerlendirilmesi daha önemli görülmüştür.

Başlıca geleneksel ölçme ve değerlendirme araçları; yazılı ve sözlü yoklamalar, çoktan seçmeli testler, doğru - yanlış soruları, kısa cevaplı sorular, boşluk doldurma ve eşleştirme sorularıdır.

Alternatif Ölçme Değerlendirme, Okullarda uygulanmakta olan müfredat programlarının felsefesinin değişmesiyle, şu anda disiplinler için kullanılan ölçme değerlendirme araçları da değişmiştir. Daha önce uygulanan müfredat programlarının felsefesine uygun olarak kullanılan geleneksel ölçme ve değerlendirme araçlarından, işlev ve yapı bakımından farklı olan alternatif yada çağdaş ölçme değerlendirme araçları yapısalcı programın yapısına uygun olarak sınıf ortamında kullanılmaktadır.

Alternatif ölçme ve değerlendirme; öğrencinin ne bildiğini gösteren ve ne yapabileceğini ortaya koyabilen bir ölçme ve değerlendirmedir. Amacı, öğrencinin ilerlemesini göstermek ve öğretimi bilgilendirmektir. Standart veya geleneksel bir değerlendirme değildir. (Pierce ve O'Malley 1992)

Başlıca alternatif ölçme değerlendirme araçları; Performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası (portfolyo), kavram haritaları, yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç, kelime ilişkilendirme, proje, drama, görüşme, yazılı raporlar, gösteri, poster, grup ve/veya akran değerlendirmesidir.

Tablo 1:Öğrencinin Öğreniminin Ölçülmesinde ve Değerlendirilmesinde Eski-Yeni Yaklaşımlar (McMillian, 1997)

Klasik Anlayış	Çağdaş Anlayış
Sonuca kıymet verme	Sürecin ölçülmesi
Birbirinden ayrılmış becerilerin ölçümü	Birbirini tamamlayan becerilerin ölçümü
Bilginin hatırlanması	Bilginin uygulanması
Yazıya dayalı görevler	Uygulamalı görevler
Tek bir doğru cevap	Birden fazla doğru cevap
Gizli veya belirsiz ölçütler	Açık ve belirli ölçütler
Öğretimden sonunda	Öğretimin tamamında
Çok az dönüt	Yeterli ve zamanında dönüt
Klasik sınavlar	Performansa dayalı ölçümler
Tek bir yöntemle ölçüm	Çoklu yöntemlerle ölçüm
Aralıklarla yapılan ölçümler	Sürekli yapılan ölçümler

Tablo-1'den de anlaşılacağı gibi klasik anlayış olarak da adlandırılan geleneksel ölçme değerlendirme de, klasik sınav olarak bildiğimiz ve yukarıda ifade ettiğimiz gibi öğrenciyi sadece bilişsel anlamda ölçme ve değerlendirmeye imkan tanıyan; yazılı yoklamalar, sözlü sınavlar çoktan seçmeli testler v.s kullanılırken, çağdaş anlayış da öğrenciyi bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor hedeflere ulaşma düzeyinde ölçme ve değerlendirmeye tabi tutan portfolyo, proje, performans, gibi çoklu yöntemlerle ölçüm yapmaya imkan tanıyan araçlar kullanılmaktadır.

Sosyal Bilgilerde Geleneksel ve Alternatif Ölçme Değerlendirme Yaklaşımları, Sosyal bilgiler dersinde sadece bilgiye dönük davranışların ölçülmesi esasına dayanan geleneksel ölçme değerlendirme yaklaşımlarının öğrenciyi değerlendirmede yeterli olmadığı muhakkaktır. Öğrenciyi daha yakından tanımak, ilgi ve yeteneklerini keşfetmek için bilgiye dönük davranışların ölçülmesi ile birlikte tutum ve beceriye dönük davranışların da ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun içindir ki sosyal bilgilerde öğrencilerle ilgili sağlıklı bir değerlendirme yapmak geleneksel ölçme değerlendirme teknikleri ile birlikte alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin birlikte kullanılmasını gerekli kılmaktadır.

Sosyal bilgiler programında da (MEB,2005), ifade edildiği gibi ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrencilerin kazandıkları bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların sergilenmesi için çoklu değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu nedenle sadece yazılı ve sözlü sınavlarla öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi uygun değildir. Değerlendirme teknikleri öğrencilerin tüm yeteneklerinin değerlendirilmesini sağlamaya yönelik olmalıdır.

Amaç

Daha önceden de ifade ettiğimiz gibi, sosyal bilgiler müfredat programının felsefesinin değişmesi ile birlikte, geleneksel ölçme ve değerlendirme araçları olarak kabul edilen yazılı yoklamalar, kısa cevaplı sınavlar, doğru yanlış sorular, çoktan seçmeli sorular, eşleştirmeli sorularının yerini, alternatif ölçme değerlendirme araçları olarak adlandırılan, portfolyo, performans, öz değerlendirme, yapılandırılmış grid ve tanılayıcı dallanmış ağaç gibi araçlar almıştır. Bu çalışmanın amacı; öğretmenlerin, sosyal bilgiler dersini işlerken yeni programın ruhuna uygun olarak alternatif ölçme değerlendirme araçlarını kullanıp kullanmadıklarını ya da ne derece kullandıklarını verilere dayalı olarak ortaya koymaktır.

Yöntem

Betimsel olan bu çalışma, nitel araştırma geleneği içerisinde yer alıp, üzerinde araştırma yapılan kişilerin deneyimlerinden doğan anlamları sistematik olarak incelemeyi amaçlamıştır.(Bryman, 1988; Lincoln & Guba, 1985; Strauss & Corbin, 1998). Bu tür araştırmalar, üzerinde araştırma yapılan kişilerin oluşturdukları ve kullandıkları özel dil, anlam ve kavramlar üzerinde durup, onları anlamak ve bunların araştırılan kişiler için ne anlam ifade ettiğini ortaya koymayı amaçlar (Ekiz, 2003b).

Çalışma nitel bir çalışma olup, çalışmada amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme tekniği, belirli bir amaç veya odaklanılan konuyla ilgili olarak örneklemin önceden düşünülüp belirlenmesidir.(Punch,2005)

Amaçlı örnekleme tekniğine uygun olarak, araştırmada öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde yeni müfredat programı ile de doğru orantılı olarak çağdaş (alternatif) ölçme-değerlendirme araçlarını ne kadar kullandıkları hususunda ki temel yaklaşımları incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öğretmenlerle yüz yüze görüşme yapılarak 6 adet açık uçlu soru sorulmuş, çıkan sonuçlar temalar halinde ifadelendirilmiş ve yüzde frekans analiz yöntemiyle yorumlanmaya çalışılmıştır. Verilerin sunumunda ise gizliliği sağlamak ve etik kuralları açısından öğretmenlerin isimlerini yazmamaları istenmiştir.

Nitel araştırmaların doğası gereği, araştırmada “doğal genellemelerde” (Lincoln & Guba, 1985) bulunulabilir.

Veriler, ortak konu ya da kategoriler oluşturmak amacıyla Glaser ve Strauss (1967) tarafından önerilen “sürekli-karşılaştırmalı-analiz” aracılığıyla işleme tabi tutulmuştur. “Karşıt özel-durum-analizi”nden de yararlanılarak adayların bireysel durumlarına uygunluk gösteren genel konular ortaya çıkartılmış ve bunlar çoklu karşılaştırma gruplarına göre test edilmiştir (Miles & Huberman, 1994; Huberman & Miles, 1998). Buna göre, bütün adayların sorulara verdikleri cevaplar teker teker incelenip birbirlerine benzerlik gösterenler aynı kategorilere alınmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Elazığ, Adıyaman ve Gaziantep’teki değişik okullarda görev yapan toplam 31 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Öğretmenlerle yüz yüze görüşme yapılarak, gerek duyulan konularda ilgili açıklamalar yapılmış, sorular hakkında detaylı bilgi verilmiş, ancak öğretmenler hiçbir şekilde arzu edilen cevabın alınması noktasında yönlendirilmemiştir. Sonrasında ise öğretmenlerin cevaplarında hiçbir değişiklik yapılmadan bu cevaplar doküman analizi yöntemiyle kategorilendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma üç bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde öğretmenlerin geleneksel

ölçme değerlendirme araçlarından hangilerini ne sıklıkta kullandıkları, ikinci bölümde ise alternatif (çağdaş) ölçme değerlendirme araçlarından hangilerini ne sıklıkta kullandıkları sorulmuş ve sıklık belirten ifadelerden birini işaretlemeleri istenmiştir. Bu ifadeler “her zaman” “bazen” ve “hiçbir zaman” şeklinde kategorilendirilmiştir. Öğretmenlerden alınan cevapların çözümlenmesi ve yorumlanmasında da frekans analizi kullanılmıştır. Araştırmanın en son bölümünde öğretmenlere 6 adet açık uçlu soru sorulmuş ve cevaplar alınmıştır. Öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar teker teker incelenmek suretiyle birbirine yakın olan cevaplar aynı kategoriye alınmıştır. Öğretmenlerin cevaplarındaki ifadeler anlamlandırılmış bu ifadeler temalar halinde kategorize edilmiştir.

Buna göre, bir yerde oluşan olay, olgu ya da katılımcıların duygu, düşünce ve algıları başka yerde ya da kişilerde de olabilir (Bassegy, 1999).

Araştırmada 8 adet alt problem belirlenmiş, bu 8 alt problemde oluşan sorulara cevaplar bulunmaya çalışılmıştır.

Alt Problemler

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme araçlarını kullanma sıklıkları nedir?
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin geleneksel ölçme değerlendirme araçlarını kullanma sıklıkları nedir?
3. Alternatif ölçme ve değerlendirmenin avantajları nelerdir?
4. Alternatif ölçme ve değerlendirmenin dezavantajları nelerdir?
5. Alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemi ile geleneksel ölçme değerlendirme yönteminin öğrencinin öğrenmesine katkısı nedir?
6. Alternatif ölçme ve değerlendirme yönteminin kullanılmasına velilerin tepkileri nasıldır?
7. Karne notu verilirken ağırlıklı olarak göz önüne alınan ölçütler nedir?
8. Alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaşılan zorluklar nelerdir?

BULGULAR VE YORUM

Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen grubunun; cinsiyet, eğitim düzeyi, atanma durumu ve kıdem değişkenlerine göre dağılımlarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo:2 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet, Eğitim Düzeyi, Atanma Durumu ve Kıdem Tablosu

Değişkenler	f	%
Cinsiyet		
Kadın	8	25.8
Erkek	23	74.2
Eğitim Düzeyi		
3 yıllık Yüksekokul	2	6.6
Lisans	22	70.9
Lisans Üstü	7	22.5
Atanma Durumu		
Kadrolu	20	64.5
Sözleşmeli	11	35.5
Kıdem		
1-5 Yıl	14	45.1
5-10 Yıl	10	32.2
10-15 Yıl	4	12.9
20 Yıl ve Yukarısı	3	9.7
Toplam	31	100

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin 8 tanesi kadın, 23 tanesi erkeklerden oluşmaktadır. Eğitim düzeyi değişkenine göre; 3 yıllık yüksekokul mezunu olan öğretmen sayısının (2 kişi, % 6.6) çok az olduğu dikkati çekmiştir. Lisansüstü dereceyle mezun olan öğretmen sayısı(7 kişi, %22.5) da çok yüksek değildir. Araştırmada yer alan öğretmenlerden 22 tanesi (%70.9) lisans düzeyinde mezun öğretmenlerden oluşmaktadır. Atanma durumu değişkenine göre öğretmenlerin 20 tanesi kadrolu, 11 tanesi sözleşmeli olarak görev yapmaktadır. Öğretmenlerden; 14 kişinin 1-5 yıl kıdeme sahip olduğu, 10 kişinin 5-10 yıl kıdeme sahip olduğu, 4 kişinin 10-15 yıl kıdeme sahip olduğu, 3 kişinin ise 20 yıl ve daha fazla kıdeme sahip olduğu görülmüştür.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme araçlarını kullanma sıklıkları ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 3: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme Değerlendirme Araçlarını Kullanma Sıklıklarının Yüzde Frekans Sonuçları

ÖLÇME DEĞERLENDİRME ARAÇLARI		Her Zaman		Bazen		Hiçbir Zaman	
		N	F(%)	N	F(%)	N	F(%)
ALTERNATİF ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	A.Öğrenci Ürün Dosyası (portfolyo)	8	25,8	18	58.1	5	16.1
	B.Puanlama Ölçeği (rubrik)	8	25.8	17	54.8	6	19.4
	C.Performans Ödevi	25	80.6	6	19.4	-	-
	D.Poster	5	16.1	14	45.2	12	38.7
	E.Görüşme (mülakat)	6	19.4	20	64.5	5	16.1
	F.Grup Değerlendirmesi	5	16.1	22	71	4	12.9
	G. Akran Değerlendirmesi	1	3.2	16	51.6	14	45.2
	H.Öğrenci Öz Değerlendirmesi	5	16.1	17	54.8	9	29
	I.Kavram Haritası	9	29	15	48.4	7	22.6
	J.Gözlem Formu	3	9.7	18	58.1	10	32.3
	K.Tutum Ölçeği	-	-	9	29	22	71
	L. Kontrol Listesi	2	6.5	9	29	20	64.5
	M. Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Tekniği	-	-	1	3.2	30	96.8
	N.Yapılandırılmış Grid	-	-	6	19.4	25	80.6

Tablo3'ün analiz sonuçlarına baktığımızda, öğretmen adaylarının alternatif ölçme değerlendirme araçlarını pek fazla kullanmadıklarını görmek mümkündür. Alternatif ölçme değerlendirme araçları içerisinde en çok kullanılanı(%80.6)performans ödevidir. Performans ödevinin 31 öğretmenin 25'i tarafından ölçme değerlendirme aracı olarak kullanılması önemlidir. Bunun dışında en çok kullanılan ölçme değerlendirme araçları ve kullanılma oranları en çoktan aza doğru bir sıralama takip edilmek suretiyle; kavram haritası (9 kişi, %29), portfolyo ve rubrik (8 kişi, %25.8), görüşme-mülakat (6 kişi %19.4), poster grup değerlendirmesi, öğrenci öz değerlendirmesi (5 kişi,%16.1), gözlem formu (3 kişi,%9.7) ve kontrol listesi (2 kişi,%6.5) dir. Araştırmada öğretmenlerin hiçbirinin tutum ölçeği, tanılayıcı dallanmış ağaç ve yapılandırılmış gridi derslerde her zaman kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin performans ödevini kullanıp, tutum ölçeği, tanılayıcı dallanmış ağaç ve yapılandırılmış grid gibi ölçme değerlendirme araçlarını kullanmamaları, bunları yeterince bilmemeleri ve bilmedikleri

için de faydalı olacağına inanmamaları ile açıklanabilir. Bunun dışında alternatif ölçme değerlendirme araçlarının uygulanması sonrasında ortaya çıkan ürünlerin değerlendirilmesinin, özellikle tutum ölçeklerinin hazırlanması ve değerlendirilmesinin öğretmenlerce bilinmeyişi de kullanılmamasının bir diğer nedenini oluşturmaktadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin geleneksel ölçme değerlendirme araçlarını kullanma sıklıkları ile ilgili bulgular ve yorumlara yer almaktadır.

Tablo 4:Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Geleneksel Ölçme Değerlendirme Araçlarını Kullanma Sıklıklarının Yüzde Frekans Sonuçları

ÖLÇME DEĞERLENDİRME ARAÇLARI		Her Zaman		Bazen		Hiçbir Zaman	
		N	%	N	%	N	%
GELENEKSEL ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	O.Yazılı Yoklama	28	90.3	2	6.5	1	3.2
	Ö.Sözlü Yoklama	14	45.2	10	32.3	7	22.6
	P.Çoktan Seçmeli Test	28	90.3	3	9.7	-	-
	R.Kısa Cevaplı Sorular	23	74.2	8	25.8	-	-
	S.Eşleştirme Soruları	18	58.1	10	32.3	3	9.7
	Ş.Doğru-Yanlış Sorular	27	87.1	4	12.9	-	-

Tablo-4 dende anlaşılacağı gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğunun halen geleneksel ölçme değerlendirme araçlarını kullandıklarını görmekteyiz. Bu durum yeni sosyal bilgiler programının iyi özümsememiş olması ya da felsefesinin iyi anlaşılmamış olması ile açıklanabilir. Verilere bakıldığında en çok kullanılan geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının, yazılı yoklama (her zaman kullanan 28 kişi,%90.3) ve çoktan seçmeli testler (her zaman kullanan 28 kişi,%90.3) olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun dışında doğru-yanlış sorular (27 kişi,%87.1), kısa cevaplı sorular(23 kişi,%74.2), eşleştirme soruları da önemli ölçüde (her zaman kullanan 18 kişi, %58.1) kullanılmaktadır. En az kullanılan geleneksel ölçme değerlendirme aracının ise sözlü yoklamalar (her zaman kullanan 14 kişi, %45.2) olduğu sonucuna varılmıştır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme araçlarının avantajları sizce nelerdir? Sorusuna verdikleri cevapların analizi tablo-1’de gösterilmektedir

Tablo 5:Öğretmenlerin “Alternatif Ölçme ve Değerlendirmenin Avantajları Sizce Nelerdir” Sorusuna Verdikleri Cevapların Frekans Analizi

İfadeler	Kişi Sayısı (n)
Öğrenciyi çok yönlü değerlendirme imkânı sağlıyor	18
Öğrenciyi daha iyi tanıma imkânı sağlıyor	13
Öğrenci sürekli olarak değerlendirilir	8
Öğrenciyi objektif değerlendirme imkânı sağlıyor	7
Gurupla çalışma alışkanlığı kazandırır	7
Sistemli ve üretken ders çalışma alışkanlığı kazandırır	6
Öğrencinin beklentilerine uygun ders yapmayı sağlar	4
Veli ve öğrenci tarafından da değerlendirmeye imkân tanır	3

Tablo-5 deki analiz sonuçlarına bakıldığında alternatif ölçme değerlendirmenin avantajları ile ilgili olarak sorulan soruya; öğretmenlerin 18 tanesi öğrenciyi çok yönlü olarak değerlendirme imkanı sağlıyor şeklinde yüksek oranda cevaplar verdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Çok yönlü değerlendirme ile kastedilen bilgi, beceri ve değer boyutudur. Başka bir ifade ile bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor hedef alanlarında değerlendirmedir. Bu soruya 13 öğretmen, öğrenciyi daha iyi tanıma imkanı tanıyor şeklinde cevap vermiştir. Öğretmenlerden 8 tanesi öğrenci sürekli olarak değerlendirilir, 7 tanesi öğrencileri objektif olarak değerlendirmeye imkan tanıyor yönünde cevap vermiştir. Yine 7 tane öğretmen alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin gurupla çalışma alışkanlığı kazandırdığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden 6 tanesi öğrencilere sistemli ve üretken ders çalışma alışkanlığı kazandırmaktadır, 4 tanesi öğrencinin beklentilerine uygun ders yapmayı sağlamaktadır, 3 tanesi veli ve öğrenci tarafından da değerlendirmeye imkan tanımaktadır şeklinde cevaplar vermişlerdir. Görüldüğü gibi alternatif ölçme değerlendirme yönteminin öğrencinin beklentilerine uygun ders yapma, gurupla çalışma alışkanlığı yani öğrencilere işbirlikli çalışma yapma alışkanlığı kazandırma gibi önemli sayılabilecek avantajları öğretmenlerce ifade edilmiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme araçlarının dezavantajları sizce nelerdir sorusuna verdikleri cevapların analizi tablo-2 de görülmektedir.

Tablo 6: Öğretmenlerin “Alternatif Ölçme ve Değerlendirmenin Dezavantajları Sizce Nelerdir” Sorusuna Verdikleri Cevapların Frekans Analizi

İfadeler	Kişi Sayısı (n)
Uzun zaman alıyor	17
Altyapı yetersizliği bulunmaktadır	14
Kalabalık sınıflarda verimli kullanılamıyor	9
Çok masraflıdır	8
Öğretmenler yeterince bilmemektedirler	7
Bazı öğrencileri tembelleğe itiyor(grup çalışmalarında)	6
Hiçbir dezavantajı yok	1

Tablo-6 da ki analiz sonuçlarına bakıldığında alternatif ölçme değerlendirme araçlarının dezavantajları nelerdir sorusuna öğretmenlerin 17 tanesinin uzun zaman alıyor şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Gerçektende bu yöntemin uygulanması ve değerlendirilmesi geleneksel yöntemlerle kıyaslandığında oldukça fazla zaman ve mesai gerektirmektedir. Öğretmenlerden 14 tanesi en önemli dezavantaj olarak altyapı yetersizliği cevabını vermiştir. Bunun ile okullarda ki teknik imkanlar da dahil olmak üzere öğretmenlerin bu konuda yeterince bilgi sahibi olmamaları kastedilmektedir. Ayrıca öğretmenlerden 9 tanesi alternatif ölçme değerlendirme yönteminin kalabalık sınıflarda verimli kullanılamadığını, 8 tanesi çok masraflı olmasının kullanımına pek sıcak bakılmadığını, 7 tanesi öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini yeterince bilmediklerini bu yüzden kullanamadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun dışında 6 öğretmen özellikle gurupla çalışmalarda bazı öğrencilerin çalışmalara yeterince katılmadığını bu durumun o öğrencileri belli bir noktadan sonra çalışmanın dışına ittiğini ifade etmişlerdir. Böyle bir durumun ortaya çıkmasında hiç şüphe yok ki öğretmenlerin yeterince rehberlik etmeyişlerinin önemli etkisi olmuştur. Çünkü öğretmenlerce görev dağılımının iyi yapıldığı çalışmalarda bu tür durumların önüne geçmek mümkündür. Çalışmaya katılan öğretmenlerden 1 tanesi bu yöntemin hiçbir dezavantajının olmadığını söylemiştir.

Her yeni yöntemde olduğu gibi alternatif ölçme değerlendirme yönteminin de yeni olması sebebiyle kullanımı konusunda gerek öğretmenlerden, gerek öğrencilerden, gerek okul idarecilerinden, gerekse altyapı eksikliğinden kaynaklı bir takım olumsuzlukların yaşanması kaçınılmazdır. Ancak sınıf iklimine dolayısıyla öğrenme iklimine olumlu katkılarının çok fazla olması zamanla bu olumsuzlukları bertaraf edecektir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemi ile geleneksel ölçme değerlendirme yönteminin öğrencinin öğrenmesine katkısını değerlendireniz sorusuna verdikleri cevapların analizi tablo-4 de görülmektedir.

Tablo 7: Öğretmenlerin “Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yöntemi ile Geleneksel Ölçme Değerlendirme Yönteminin Öğrencinin Öğrenmesine Katkısını Değerlendiriniz” Sorusuna Verdikleri Cevapların Frekans Analizi

İfadeler	Kişi Sayısı(n)
Alternatif değerlendirmede öğrenme daha ayrıntılıdır	14
Alternatif değerlendirme öğrencinin öğrenmesine olumlu yönde etki ediyor	13
Her iki yöntemde faydalıdır	7
Geleneksel değerlendirmede öğrenme yüzeyseldir	7
Alternatif değerlendirmede öğrenci daha iyi tanınır	7
Alternatif değerlendirme daha ilgi çekicidir	6
Geleneksel değerlendirme rekabetçidir	6
Geleneksel değerlendirme daha sıkıcıdır	5
Geleneksel çalışmalarda bireysel değerlendirme söz konusudur	2

Tablo-7 de görüldüğü gibi sorulan soruya; öğretmenlerin 14 tanesi en yüksek düzeyde alternatif ölçme ve değerlendirme de öğrenme daha ayrıntılı olmaktadır şeklinde cevap vermiştir. Öğrencinin öğrenmesine olumlu etki ediyor cevabını veren öğretmen sayısı 13 tür. Bu soruya öğretmenlerden 7 tanesi her iki yöntemde faydalıdır, geleneksel değerlendirmede öğrenme daha yüzeyseldir, alternatif ölçme ve değerlendirmede öğrenciyi daha iyi tanımak mümkündür(benzer cevaplar alternatif ölçme değerlendirme araçlarının avantajları nedir sorusunda da elde edilmişti.) şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretmenlerden 6 tanesi bu yöntemin daha ilgi çekici olduğunu, yine 6 öğretmen geleneksel yöntemlerin öğrenciler arasında rekabete yol açtığını ifade etmişlerdir.

Yapılandırmacı anlayışa göre rekabetçi öğrenme ortamı sağlıklı bir öğrenme ortamı olmayıp, işbirliğini ortadan kaldırmaktadır. Bu durum sınıf iklimini dolayısıyla öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu soruya öğretmenlerden 5 tanesi geleneksel yöntemlerin daha sıkıcı olduğunu, 2 tanesi de bireysel değerlendirme yapmaya yol açtığını öğrencinin öğrenmesine olumsuz etki etmektedir Şeklinde cevap vermiştir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanımına velilerin tepkileri nasıldır sorusuna verdikleri cevapların yüzde frekans analizi tablo-4 de görülmektedir.

Tablo 8: Öğretmenlerin “Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yönteminin Kullanılmasına Velilerin Tepkileri Nasıldır” Sorusuna Verdikleri Cevapların Frekans Analizi

İfadeler	Kişi Sayısı (n)
Masraflı buluyorlar	10
Bu konuda herhangi bir tepki vermediler	10
Yeterince ilgilenmiyorlar	9
Yeterince bilgi sahibi değiller	6
Olumlu bakmıyorlar	5
Faydalı buluyorlar	3
Kız çocuklarının araştırma yapmasına karşılar	3

Tablo-8 deki analiz sonuçlarına bakıldığında alternatif ölçme ve değerlendirmenin kullanılmasına velilerin tepkileri nasıldır sorusuna; öğretmenlerinden 10 tanesi masraflı buluyorlar şeklinde cevap vermişlerdir. Gerçektende alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinden, proje, performans gibi görevlerin yerine getirilmesi geleneksel ölçme değerlendirme araçları ile kıyaslandığında biraz daha masraf gerektirmektedir. Yine öğretmenlerin 10 tanesi velilerin herhangi bir tepki vermediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden 9 tanesi velilerin yeterince ilgilenmediklerini, 6 tanesi bilgi sahibi olmadıklarını 5 tanesi velilerin bu tarz ölçme değerlendirme tekniklerine olumlu bakmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden 3 tanesi ise velilerin özellikle kız çocuklarının araştırma yapmasına karşı olduklarını beyan etmişlerdir. Velilerin yeterince ilgilenmemeleri ve olumlu bakmamalarının temelinde de kız kısmen de erkek çocuklarının bazen uygunsuz ortamlarda(internet kafe v.s.) araştırma yapmak zorunda bırakılmaları yatmaktadır. Öğretmenlerin sadece 3 tanesi velilerin alternatif ölçme ve değerlendirmeyi faydalı bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç, bu yöntemleri bilip bilmeme ile yakından alakalıdır.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerin karne notu verirken ağırlıklı olarak hangi ölçütü göz önüne alırsınız sorusuna verdikleri cevapların yüzde frekans analizi tablo-5 de görülmektedir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Karne Notu Verirken Ağırlıklı Olarak Hangi Ölçütü Göz Önüne Alırsınız Sorusuna Verdikleri Cevapların Frekans Analizi

İfadeler	Kişi Sayısı(n)
Yazılı yoklamalar	23
Ders içi performansı	23
Performans görevi	14
Genel tavrı (okul içi ve okul dışı)	13
Proje görevi	11
Çoktan seçmeli test	5
Ürün dosyası	3
Sözlü Notları	3

Tablo-9 daki analiz sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin öğrencilerine karne notu verirken göz önünde bulundukları ölçüt olarak, öğretmenlerden 23'ü öğrencilerin ders içi performansı ile 23'ü de yazılı yoklamalara diğerlerinden daha fazla önem verdikleri şeklinde görüş beyan etmişlerdir. Bu sonuç da öğretmenlerin geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerini yüksek oranda, alternatif ölçme değerlendirme teknikleri ile birlikte kullandıklarını göstermektedir. Bu durum yazılı notlarının karnelerde ağırlıklı olarak kullanılmasının öğrencilerin bilişsel hedeflere ulaşımının önemli kriter olduğunu göstermesi açısından da önemlidir. Ayrıca öğretmenlerin 14 tanesi karne notu verirken performans ödevlerini ağırlıklı olarak göz önünde bulunduklarını ifade etmişlerdir. Bunun dışında 13 öğretmen karne notu verirken, öğrencilerin okul içersinde ve okul dışındaki genel tavrını göz önünde bulunduklarını buna göre not verdiklerini beyan etmişlerdir. Bu durum bazı öğretmenlerce eğitimin, öğretimden daha önemli görüldüğü şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca öğretmenlerden 11 tanesi verilen proje görevinin yerine getirilip getirilmemesine göre, 5 tanesi çoktan seçmeli test yaparak, 3 tanesi ürün dosyasına bakarak, 3 tanesi sözlü yaparak öğrencilere karne notu verdiklerini ifade etmişlerdir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştığınız zorluklar nelerdir sorusuna verdikleri cevapların frekans analizi tablo- 6 da görülmektedir.

Tablo 10: Öğretmenlerin Alternatif Ölçme Değerlendirme Yöntemlerini Uygularken Karşılaştığınız Zorluklar Nelerdir? Sorusuna Verdikleri Cevapların Frekans Analiz Sonuçları

İfadeler	Kişi Sayısı(n)
Öğrenci sayısının çok fazla olması	10
Ders saatinin yetersiz olması sonucu müfredatı yetiştirememesi	9
Öğrencilerin bu teknikleri bilmemesi	8
Altyapı (araç gereç, internet..) yetersizliği	7
Değerlendirmede objektif olamayışını	7
Öğrencilerin bu teknikleri kavramada yetersiz kalması	6
Ödevlerin öğrencilerce hazırlanmaması (internet kafe görevlileri, veliler..)	5
Cevap yok	4
Öğrencilerin takibinin zorluğu	4
Öğretmenlerin de bu yöntemi bilmemeleri	4
Öğrencilerin ve velilerin ilgisizliği Öğrencilerin araştırma tekniklerini yeterince bilmemeleri	3
Kendimize ait bir sınıfımızın olmayışı	3

Tablo-10 incelendiğinde öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştığınız zorluklar nelerdir sorusuna; öğretmenlerin ilk

sırada (10 kişi) sınıflarda öğrenim gören öğrenci sayısının çok fazla olması şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Zaten uygulanmakta olan programdan istenen verimin alınabilmesi için sınıf mevcutlarının 25 kişi civarında olması gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerin 9 tanesi sosyal bilgiler ders saatinin yetersiz olması, 8 tanesi öğrencilerin bu teknikleri yeterince bilmemesi karşılaştığımız diğer zorluklardır şeklinde görüş ileri sürmüşlerdir. Yine 7 öğretmen değerlendirmede yeterince objektif olamadıklarını, aynı şekilde 7 öğretmende bu teknikleri uygulamada altyapıda bazı aksaklık ve eksiklerin olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden 6 tanesi öğrencilerin ya yeterli okuma yazma bilmeme veya algılamada yaşanan bazı sıkıntılardan dolayı bu ölçme değerlendirme tekniklerini bir türlü kavrayamadıklarını ifade etmiştir. 5 tanesi verilen ödevlerin internet kafelerde başkaları tarafından hazırlandığını, 4'er tanesi öğretmenlerinde bu yöntemi bilmediklerini, öğrencilerin ve velilerin ilgisizliğini, öğrenci takibinin zorluğunu yaşanan diğer önemli zorluklar olarak ifade etmişlerdir. En son olarak da öğrencilerin araştırma tekniklerini iyi bilmemeleri ve öğretmenlerin çalışmalarını koyabilecekleri ya da değerlendirebilecekleri kendilerine ait bir oda ya da sınıfın olmayışı, önemli zorluk olarak görülmüştür.

Sonuç

Geleneksel eğitimde, klasik ölçme değerlendirme anlayışı olarak bilinen anlayış, sadece bilgiye dönük kazanımları değerlendirerek sonucun değerlendirilmesine kıymet vermekteydi. Oysa çağdaş ölçme değerlendirme anlayışına göre öğrencinin değerlendirilmesinde önemli olan süreçti ve bu süreçte öğrencinin kazanımlarının çoklu boyutta değerlendirilmesi gerekiyordu.(Şimşek, 2010) Bu sebeple öğrencileri çoklu boyutta ölçmeye ve değerlendirmeye yarayan alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanılması son derece önemli ve gereklidir.

Yaptığımız araştırmanın bulgularından; öğretmenlerden bazılarının alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarını kullandıkları, ancak büyük çoğunluğunun geleneksel ölçme değerlendirme araçlarını yeni programın felsefesine aykırı olmasına rağmen eskiden olduğu gibi kullanmaya devam ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu amaçla yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında; Alternatif ölçme değerlendirme araçları içerisinde en çok kullanılanı performans ödevidir. 31 öğretmen içerisinde 25 tanesi performans ödevlerini her zaman kullandıklarını ifade etmiştir. Benzer biçimde Sağlam-Arslan, Avcı ve İyibil (2008) tarafından 38 kişiye uygulanan bir ankette, katılımcıların önemli bir kesimi (%29) performans ve proje ödevlerinin fizik öğretiminde kullanılabilir en etkili yöntem olduğunu belirtmişlerdir.

Ayrıca çalışmamızda en çok kullanılan ölçme değerlendirme araçları ve kullanılma oranları en çoktan aza doğru bir sıralama takip edilmek suretiyle; kavram haritası, portfolyo ve rubrik, görüşme-mülakat, poster, grup değerlendirmesi, öğrenci öz değerlendirmesi, gözlem formu ve kontrol listesidir. Araştırmada öğretmenlerin hiçbirinin tutum ölçeği, tanılayıcı dallanmış ağaç ve yapılandırılmış gridi kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğretmenlerin bunları yeterince bilmemeleri ile açıklanabilir. Bunun dışında bunların değerlendirilmesinin özellikle tutum ölçeklerinin hazırlanması ve değerlendirilmesinin öğretmenlerce bilinmeyişi de kullanılmamasının bir nedenini oluşturmaktadır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğunun halen geleneksel ölçme değerlendirme araçlarını kullandıkları görülmektedir. Hâlbuki geleneksel ölçme değerlendirme, sadece bilişsel anlamdaki kazanımları ölçmekte, bu durum öğretimde bütünlük ilkesine aykırı bir durum olarak kabul edilmektedir. Ölçme ve değerlendirme bir bütünlük içerisinde diğer hedef alanlarını da (Duyuşsal ve psiko motor) kapsayıcı olmalıdır. Değişik alanlarda yapılan çalışmalarda da bu konu önemli bir eksiklik olarak tespit edilmiştir.

Şimşek (2010) tarafında ilköğretimin birinci kademesinde görev yapan öğretmenlere yönelik yapılan çalışmada, öğretmenlerin yeni ölçme değerlendirme araçlarından performans ödevleriyle, portfolyo yani kişisel gelişim dosyalarını sıklıkla kullandıkları, öte yandan tanılayıcı dallanmış ağaç ve yapılandırılmış grid gibi ölçme değerlendirme araçlarını çok az kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, öğretmenlerin ya bu iki ölçme değerlendirme aracını yeterince bilmemeleri, bilmedikleri için ise kullanımından kaçınmaları ya da diğerlerine göre daha karmaşık ve zahmetli görmeleri ile açıklanabilir. Ayrıca araştırmada elde edilen bir diğer önemli bulguda öğretmenlerin geleneksel ölçme değerlendirme araçlarını, özellikle yazılı yoklamaları oldukça yoğun bir biçimde kullandıkları, çoktan seçmeli testleri ve kısa cevaplı soruları da ondan sonra ısrarla kullanmaya devam ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının eskiden olduğu gibi öğretmenlerce kullanılmaya devam edildiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Konu ile ilgili olarak yapılan çalışmalara bakıldığında benzer sonuçların tespit edildiği görülmüştür. Çalışmaların bir kısmı (Kaptan ve Korkmaz, 2002, Dede ve Yaman, 2003; Baki ve Birgin, 2004) alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin öğrenme ve ilgili derse karşı tutum üzerindeki etkililiğini ortaya çıkarmayı amaçladığı, diğer bir kısmının ise (Aydın, 2005; Subaşı 2006; Çalık, 2007, Gelbal ve Kelecioğlu, 2007, Cansız, A, M, 2008) öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme araçları ile ilgili

düşüncelerini, uygulama düzeylerini ve uygulamadaki sorunlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmalarda, öğretmenlerin bu ölçme değerlendirme araçlarını yeterince bilmedikleri temel sorununun yanında kalabalık sınıflarda uygulama güçlüğü, fazla zaman alması gibi uygulamada da bazı sıkıntılarla karşılaşıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmalarda elde edilen bulgular ile bizim çalışmamızda elde edilen bulgular aşağı yukarı birbirinin aynıdır. Aşağıda çalışmamızda yer alan bulgularımızdan elde edilen sonuçlara bakıldığında bu konuda ki benzer sonuçlar daha iyi görülmüş olacaktır.

Sağlam-Arslan, Avcı ve İyibil (2008)'in yaptıkları çalışmada; Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğuna göre fizik dersi kapsamında bilişsel alanda gerçekleşen öğrenmelerin yanı sıra diğer alanlardaki öğrenmelerin de ölçülmesi gerekmektedir. Aday öğretmenlerin öğrenmenin tek bir alanda gerçekleşmediği ve buna bağlı olarak da sadece bilişsel alanda ölçme ve değerlendirme yapılmasının yanlış olduğu bilincinde olduklarını açıkça göstermektedir. Sonucu ortaya çıkmıştır.

Benzer sonuçların bizim çalışmamızda da elde edilmesi, yeni sosyal bilgiler programının iyi özümsememiş olması ya da felsefesinin iyi anlaşılmamış olması ile açıklanabilir. Verilere bakıldığında en çok kullanılan geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının, yazılı yoklama ve çoktan seçmeli testler olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun dışında doğru-yanlış sorular, kısa cevaplı sorular, eşleştirme soruları da önemli ölçüde kullanılmaktadır. En az kullanılan geleneksel ölçme değerlendirme aracının ise, sözlü yoklamalar olduğu görülmüştür.

Araştırmada alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin eğitim öğretim ortamında kullanılmasına, öğretmenlerin büyük bir kısmının olumlu baktığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanımı konusunda öğretmenlerin yeterli bilgi sahibi olmamaları, bu araçların kullanımında okul idarecilerinden gerekli desteği görmemeleri, ayrıca geleneksel ölçme değerlendirmeye göre alternatif ölçme değerlendirme araçlarının daha fazla planlama ve ön hazırlık gerektirmesi, öğretmenleri bu araçların kullanımı konusunda çekinceli davranmaya itmektir.

Sonuç olarak ifade etmek gerekirse, geleneksel ölçme değerlendirme de öğrencilerin çok yönlü değerlendirilmesi söz konusu olmadığı için tanınması daha zordur. Oysa alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri; öğrencileri her yönüyle değerlendirmeye imkan tanıdığı için, öğrencilerin yeteneklerinin öğretmenlerce kolayca anlaşılmasına fırsat sunar. Başka bir ifade ile alternatif ölçme değerlendirme araçları, öğrencileri yakından tanımak imkanı sağlamakta, bu durum öğretmenlerin işini kolaylaştırmaktadır. (Şimşek, 2009) Bu sebeple alternatif ölçme değerlendirme

araçlarının kullanımına öğretmenlerin büyük önem ve öncelik vermesi gerekir.

Ayrıca çalışmanın bulgularından elde edilen diğer önemli bir sonuç da; alternatif ölçme değerlendirme araçlarının, öğrencilerin sınıf içerisindeki motivasyonunu üst düzeye çıkardığı şeklindedir.

Çalışmada olumlu yanlarına rağmen alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin kullanımının bazı eksik yanları da tespit edilmiştir. Çok zaman alması ve masraflı olması, sınıfların aşırı kalabalık olması başlıca zorluklar olarak tespit edilmiştir. Yine öğrenci velilerinin bu konuda yeterince bilgi sahibi olamamaları, öğrencilere ve dolayısıyla öğretmenlere gereken desteğin verilmeyişi sonucunu ortaya çıkarmaktadır ki buda zorluklardan bir olarak görülmektedir.

Öneriler

1.Okul idarecileri öğretmenlerine alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanımı konusunda maddi manevi her tür desteği vermelidirler. Bunun olabilmesi içinse okul idarecilerinin de yeni ölçme değerlendirme araçlarının faydasına inanmaları veya inandırılmaları gerekmektedir.

2.Öğretmenler, alternatif ölçme değerlendirme araçları hakkında yeterince bilgi sahibi olamayabilirler. Bu yüzden öğretmenlerin hizmet içi eğitim seminerleri ile bu konuda bilgilenmeleri sağlanmalıdır

3.Bu konuda üniversitelerin ilgili birimleri ile Milli Eğitim Bakanlığının, Milli Eğitim Müdürlüklerinin işbirliği içerisinde olması, bu iki kurumun bilgi alış verişinde bulunması, üniversitelerin ilgili birimlerinden destek alınması gerekmektedir.

4.Yeni program, velilerinde eğitim öğretim faaliyetinin bir parçası olduğunu dile getirmektedir. Bu yüzden öğrenci velilerinin de bu konuda eğitilmeleri gerekmektedir.

5.Alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanımı oldukça masraflıdır. Buda başta veliler olmak üzere öğrencilerin gözünü korkutmaktadır. Bu amaçla masrafın bir kısmının okullarca karşılanması velileri ve öğrencileri bu konuda daha istekli kılacaktır.

6.Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri sınıfın öğrenme iklimine olumlu etkide bulunmaktadır. Bu yüzden bütün derslerde rahatlıkla kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aydın, F. (2005). "Öğretmenlerin Alternatif Ölçme Değerlendirme Konusundaki Düşünceleri ve Uyguladıkları" *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Denizli.
- Baki, A. ve Birgin, O. (2004). "Bireysel Gelişim Dosyasına Dayalı Değerlendirme Uygulamasının Yansımaları" *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi*, Ankara
- Bassey, M. (1999). "Case Study Research in Educational Settings" Buckingham-Philadelphia:Open University Press.
- Bryman, A. (1988). "Quantity and Quality in Social Research" London & New York: Routledge.
- Cansız Aktaş, M. (2008). "Öğretmelerin Yeni Ortaöğretim Matematik Programının Ölçme Değerlendirme Boyutuna Bakışlarının İncelenmesi" Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Çalık, S. (2007). "Sınıf Öğretmenlerinin Yenilenen İlköğretim Programlarının Ölçme ve Değerlendirme Süreci Hakkındaki Düşünceleri Üzerine Bir Araştırma" *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Tokat.
- Dede, Y. ve Yaman, S. (2003). "Fen ve Matematik Eğitiminde Proje Çalışmalarının Yeri, Önemi ve Değerlendirilmesi" *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23:117-132.
- Ekiz, D.(2006). "Kendini ve Başkalarını İzleme: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yansıtıcı Günlükleri" *İlköğretim Online*, 5(1), 45-57, <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Erkan, S. ve Gömleksiz, M.(2008). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Ankara: Nobel Yayıncılık
- Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H. (2007). "Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlik Algıları ve Karşılaştıkları Sorunlar" *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33: 135-145
- Glaser, B. & Strauss, A. (1967). "Discovery of Grounded Theory" Chicago: Aldine.
- Huberman, A. M. & Miles, M. B. (1998). "Data Management and Analysis Methods" in N. K.Denzin & Y. S. Lincoln (ed), *Collecting and Interpreting Qualitative Materials*,(179-210), London: Sage Publication.
- Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2002). "Fen Eğitiminde Öğrencilerin Gelişimini Değerlendirmek İçin Portfolyo Kullanımı Üzerine Bir İnceleme" *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23: 167-176.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*" Beverly Hills, CA: Sega.
- MEB (2005a) İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6.7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu, Ankara
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). "Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook" (second edition), Newbury Park, CA: Sega.
- Punch, K.F. (2005). "Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar" Çeviren: Dursun Bayrak, H.B Arslan, Z. Akyüz. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sağlam-Arslan, A, Avcı, N, İyibil, Ü. (2008). "Fizik Öğretmen Adaylarının Alternatif Ölçme Değerlendirme Yöntemlerini Algılama Düzeyleri" *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 11, 115-128 (2008)

F.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi 2011-21/1

Strauss, A.L. & Corbin, J. (1998). “*Basics of Qualitative Research*” (second edition), Newbury Park, CA: Sage.

Subaşı, R. (2006). “2005-2006 Öğretim Yılından İtibaren uygulanmakta Olan Yapılandırmacı Eğitim Programına Öğretmenlerin Bakışı” (İstanbul İli Bağcılar İlçesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Şimşek, N, (2009). “Sosyal Bilgiler Dersinde Alternatif Ölçme Değerlendirme Araçlarının Kullanılması” Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 18. Eğitim Bilimleri Kongresi, İzmir.

Şimşek, N, (2010). “Status Of Social Studies Teacher At Primary Stages Evaluation Tools In The Using Alternative Measurement” *Procedia-Social and Behavioral, Sciences*, 2(2) p.3368-3372.